

LA ESQUELLA DE LA TORRATXA

PERIÒDICH SATÍRICH

GUMORÍSTICH, ILUSTRAT Y LITERARI

SONARÀ AL MENOS UNS ESQUELLOTS CADA SEMANA

10 cèntims cada número per tot Espanya

Números atressats 20 cèntims

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

LLIBRERÍA ESPANYOLA, RAMBLA DEL MITJ, NÚM. 20
BARCELONA

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Fora de Barcelona, cada trimestre: Espanya, 3 pessetas,
Cuba y Puerto-Rico, 4.—Estranger, 5

CATALUNYA PINTORESCA

La dehesa de Girona.

ANTONI FABRÉS

En las filas del numeroso ejército de artistas que tan alto han posado el nombre de Catalunya y de España, corresponde un lugar distinguido a Antoni Fabrès. No somos nosotros los que le concedimos: son sus méritos, confirmados por el éxito y sancionados por la crítica.

Fabrès es joven, muy joven todavía. Nació en Gracia, y orfebre de padre a la edad de 12 años, comenzó a dedicarse a la escultura, para la cual mostraba singulares disposiciones.

A los veinte años, dotado ya de una buena educación artística, fue opositor a la plaza de pensionado en Roma, creada por la Diputación provincial de Barcelona, y obtuvo el triunfo presentando una hermosa estatua de tamaño natural.

Trasladado a la capital de Italia, la Diputación le renovó al expirar el plazo la pensión concedida, y Fabrès, ab un ins-

tinto admirable y siguiendo consejos que no le engañaron, dejó los cincelos a un lado, tomó los pinceles y se puso a pintar. Si acertó o no, que lo digan sus primeros ensayos sobre la tela que le valió 10,000 francos y una medalla de primera clase a la exposición de Filadelfia. Fabrès tenía entonces 24 años.

A este triunfo le brilló el nombre como que dijo en un momento. Todo eran proposiciones, ofertas, instancias; el pintor catalán prefirió conservar su independencia a aceptar trabas y compromisos, y continuó trabajando y luchando.

Sentido en Fabrès español, no hay que decir que España había de ser la última en adonarse de su mérito y de su valor. Por eso, mientras en las exposiciones de Madrid y de Barcelona se le distinguía únicamente con medallas de plata, en Londres se disputaban las mejores obras y en Viena y en Munich se premiaban sus cuadros con medallas de oro.

Después de dos años de ausencia, volvió de Roma a España, y abrió taller en Barcelona y se puso a trabajar con todo el ardor de la juventud y toda la madurez del genio.

Un cuadro pintado aquí, fue llevado a Londres, ahont la crítica le colmó de elogios y —lo que es mejor todavía— encontró comprador por la suma de 50,000 pesetas.

De Fabrès hay cuadros en París, en Londres, en Viena, en Nueva York, en Madrid, en el palacio del Senado, en Berlín en la casa del emperador....

Avu té taller establert en París, ahont es molt volgut y estimat, ocupantse actualment en los preparatius de la seva obra, l'obra dels seus ensomnis, la realització de totas sas aspiracions, la tela que ha de posar el sello al seu renom.

Los lectores de LA ESQUELLA veurán en aquest mateix número varios fotograbats que donan una idea de lo que es el taller del simpático pintor, con también algunas reproducciones de obras suas.

CURT Y RAS

Dissapte 'l *Diluvi* repetí per miléssima vegada la lletania de grosserías que té per costum y constituheixen lo séu únich repertori. Desde que s'entaulá la polémica á propòsit de *la Salvadora* que vé fent lo mateix: vomitar materia corrompuda, tornársela á menjar en vista de que ningú 's cuida de ferse'n càrrech, y tornarla á treure. Tant repugnant resulta aquesta operació, que 'l mateix *Diluvi* confessa que li dona *asco* y que apenas pot contenir *las náuseas*.

Dante, al descriure l' *Infern*, no va imaginar un suplici semblant, sens dupte perque en aquells sigles remots no hi havia encare escriptors det al calanya, escriptors sense pudor literari, que al veures aturrullats y cullits fan com las guineus, escampan pestilencia; escriptors capassos de pendre 'ls insults per valentías; capassos d' atribuhir als demés precisament tots los càrrechs qu' en contra d' ells resultan clars y manifestos; capassos, en fi, de tot, menos de donar la cara y de respondre de las sévas insolencias, ni davant dels tribunals de justicia, ni en lo terreno ahont els homes de honor solen acudir á ventilar las sévas diferencias.

Res diriam, donant per terminada aquesta primera part de la nostra campanya anti-diluviesca, y passariam de llarch, tapantnos el nas, si en mitj de aquell conjunt de bruticia no hi destaquessin dos afirmacions que 'ns importa senyalar.

Es la primera: que no hem demostrat ni molt menos en los nostres articles que 'l *Diluvi* sigui *La Salvadora*. A ningú s' ocultará que aquesta afirmació qui en tot cas deuria ferla seria el públich, no 'l *Diluvi*, com no correspon may al reo que s' asséu en la banqueta dictarse la sentència. Si 'ls nostres articles plens de afirmacions y datos precisos, cap dels quals ha sigut contradit ni rectificat, no demostren fins á l evidencia las conexions entre 'l *Diluvi* y *La Salvadora*; si 'ls homes del *Diluvi*, conforme pretenen, están nets de tota màcula y poden usufructuar, á cubert de tota censura justificada, un periódich fundat ab fondos de *La Salvadora*, y hábilment sustret á certs embarchs, judicials; si 'ls nostres tiros passen per damunt d' ells sense tocarlos, no tenen més que donar á coneixer íntegrament los inofensius articles de LA ESQUELLA als séus lectors. Dias enrera s' oferian á repartir 20,000 fullas de las que donarem á llum, y nosaltres els invitavam á reproduhir los articles, com á medi 'l mes segur de que arribessin á coneixement de tots los lectors del *Diluvi*. ¿Per qué no ho fan? Aixís es com adquiririan patent d' homes valerosos y no vomitant insolencias, escudats ab l' irresponsabilitat del anónim.

Segona afirmació: que desde *La Salvadora* fins ara 'l periódich ha sigut comprat y recomprat. Ara bé, admetém com á cert lo fet de la compra y de la recompra ¿qué vol dir aixó mentres *El Diluvi* s' abstingui de consignar tots los detalls de aqueixas operacions internes? Perque 'l públich puga aquilatar degudament si las responsabilitats emanadas de *La Salvadora* han quedat alguna vegada interrompudas per medi de algun contracte de compra-venta del periódich, será precís que 'l *Diluvi* manifesti clara y explícitament com y quan y en quina forma van efectuar-se aqueixas operacions: qui va ser lo venedor y qui 'l comprador, y totas las condicions é incidencias dels contractes. ¿Creu *El Diluvi* haver trobat per aquest cantó una bona surtida? Donchs no 's limiti á indicarla: desbróssila y aclareixila, y 'l públich seguirá jutjant.

Precisament *El Diluvi* es l' únich periódich de Barcelona, del qual el públich no coneix al verdaer propietari. Totas las publicacions barcelonesas tenen amo públicament conegut; en cambi als propietaris del *Diluvi* no 'ls coneixen mes qu' en la séva administració. Fins al any 71 se va saber públicament qui eran; mes á partir de la fetxa de aquell famós embarch frustrat, van comensar los misteris respecte al punt especial de la propietat del periódich, y 'ls misteris duran encare. Creyém inútil dir que del particular també 'n sabém alguna cosa; pero, tractantse de un assumpto de carácter intern, preferim concedir al *Diluvi* la preferencia de plantejarlo. Per lo tant, si intenta escapulirse de la responsabilitat de *La Salvadora*, no 's limiti á alegar lo subterfugi de la compra y de la recompra: vinguin explicacions y detalls, y consti que també aquí l' esperém.

* *

Per acabar. Entre 'ls centenars de cartas felicitantnos per la nostra campanya moralisadora, n' hem rebut algunas dotzenas de personas, que 'ns anuncian haverse donat de baixa en las llistas de suscriptores del *Diluvi*. En vista de aquestas cartas y suposant fundadament que serán molts los que haurán adoptat la mateixa resolució, ens expliquém l' ira, la sanya, la desesperació y 'l destarotament del nostre antagonista. Semp'e haviam cregut que la séva entranya sensible era la butxaca.

Y ahir per lo que varem revelar nosaltres, avuy per las asquerositats qu' ell estampa y en lo successiu per l' impotencia en que 's trobará de atacar á ningú ab la deguda autoritat, tota vegada que nosaltres al explicar la historia de *La Salvadora*, li hem espatllat las eynas del séu ofici d' escandalós, aixís gradualment, de mica en mica, en un plasso més ó menos llarch, las pobras víctimas de *La Salvadora* tindrán al últim qui 'ls fassa companyia.

P. DEL O.

* * *
¡SPES!

SONET

Espera l' esparver á la Coloma
per ferla de sas garras presonera
com espera la noya qu' es soltera
quan tira l' am poder pescar un home.

Per brenar al Niñot riure y fer broma
lo diumenje ab desitj lo pobre espera
y 'l qu' es hereu de un rich se desespera
esperantli la mort sols per la moma.

La llibertat espera lo Captiu;
espera la Salut qui está malalt;
y dintre aquesta Bola tothom viu,
de desde 'l soldat ras al general,
d' esperança: puig may ningú la pert
¡y diuhen qu' esperança es menjar vert!

J. SALLEUTAG.

* * *
CRONICA

Lo *Colegi de Carreras* qu' era 'l mes antich y un dels mes reputats del Plá de Barcelona s' ha vist obligat á tancar las sevas portas. Aquell gran edifici, construít ex-profés junt á la Estació de Sant Gervasi, rodejat de espayosos jardins y parch, dotat de magnífich material d' ensenyansa

y ennoblit per una tradició constant, en la qual, se confonen l'esmero de algunas generacions de doctes professors y l'aplicació de unas quantas generacions més de alumnos, honra avuy de la ciutat y de la patria, permanixerá desde aquest any mut y silenciós, com cos sense ánima.

Los professors han sigut *licenciats* per segona vegada. Ho sigueren la primera al rebre 'l títol universitari que 'ls donava dret á difundir las llums de la seva inteligencia entre la juventut; ho son avuy, sense cap títol, pero ab dret perfecte á morir-se de inanició dintre de casa seva.

Si avuy ressucités l' eminent D. Joan Cortada, que en lo Colegi de Carreras hi deixá tants resplandors de la seva privilegiada inteligencia, y un fill, digne d' ell en tots conceptes, encarregat de continuar la tradició paterna, no sabria com explicar-se lo que passa.

—¿Es possible—'s preguntaria—que puga morir una obra casi secular, ennoblida per la inteligencia y per l' honor mes acrisolat?

¡Pobre D. Juan! Ni ell, qu' era un notable catedràtic de Historia, podia preveure l' existencia del accentuat moviment reaccionari, que acompa-

nya 'ls últims dias del sigle XIX. Un sigle que vá neixer bressat entre 'ls candents efluvis de la Revolució francesa; que vá creixer lluytant ab gran esforç per conquistar la llibertat política: que al arribar á sos 35 anys tingué valor per destruir los nius del predomini teocràtic, calant foch als convents; y que al cumplir son any 68, encare li quedá vigor y entusiasme bastant, pera realisar una revolució radicalíssima y derribar un trono de dotze voltas secular, no 's podia preveure certament que anés á acabar los seus dias en brassos de las ordres religiosas, ab los rosaris als dits y barbotejant hipócritas salmódias.

Y aixís succeheix, no obstant. Mentres l' acreditadíssim Colegi de Carreras, per falta de alumnos, se veu obligat á barrotar las sevas portas, á poca distancia d' ell, en lo terme de Sarriá, Jesuítas y Escolapios aixecan á competencia, suntuosos é inmensos edificis, destinats á l' ensenyansa de la juventut, que ja casi avuy monopolisan enterament.

May com ara pot repetir-se, encare que á la inversa, la célebre frase del ilustre autor de *Nôtre Dame de París*:

—Aixó m'atarrá alló.

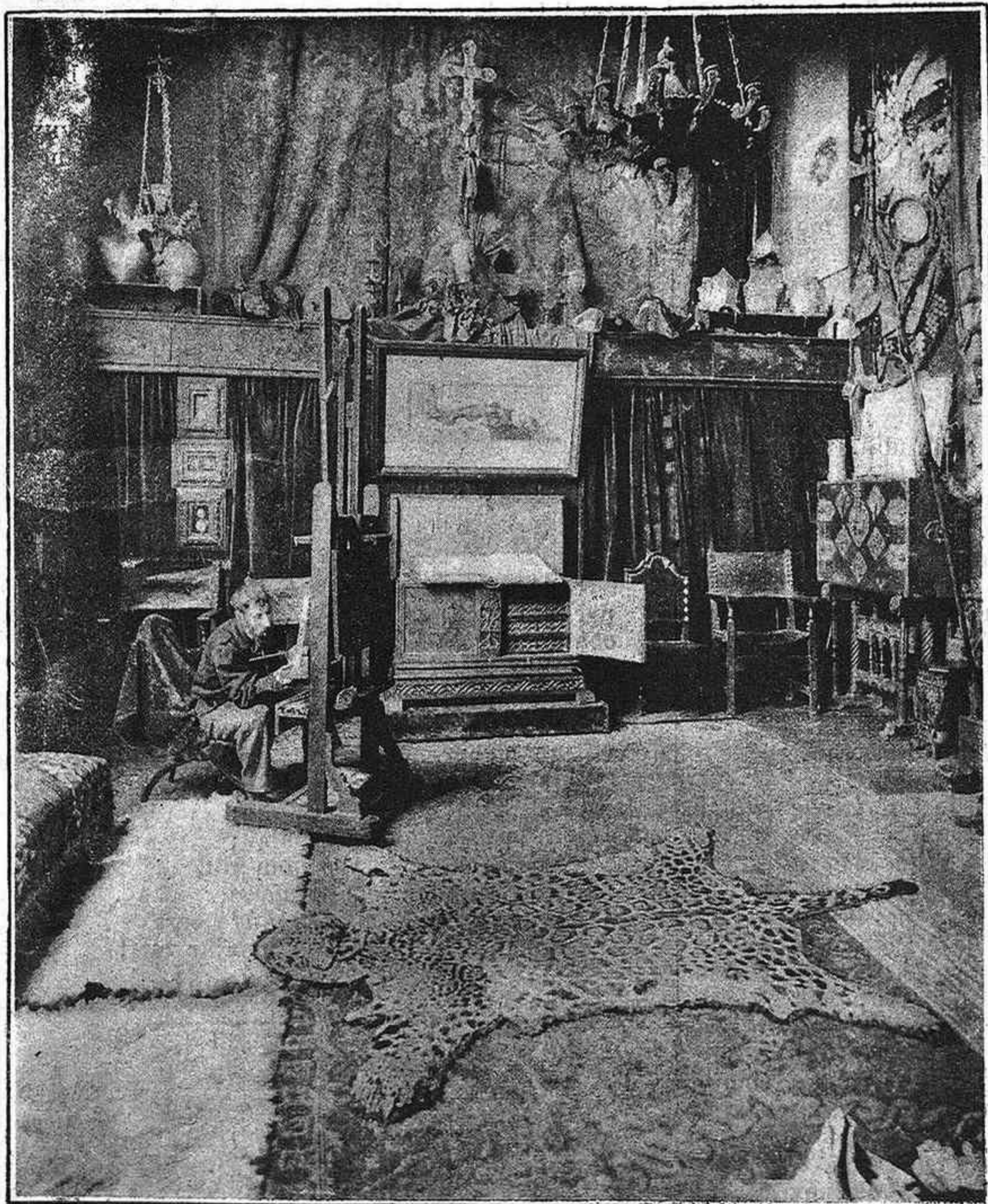
Y encare será precis cambiar lo futur per un pretèrit, perque *no ho matará*, sino que *ja ho ha mort*.

* * *
Avants de caure 'l Colegi de Carreras, ¡quants altres colegis menos importants no han caygut, sense estrepit, sense ningú adonarse'n! Avants sucumbir aqueix vell general, quants soldats rasons y subalterns, no han pegat ab l' existencia, l' haver-se vist obligats á pendre part sense volguerho ni solicitarho en aqueix desigual combat!

Desigual, si: perque mentres l' enemich, ó sigan las ordres religiosas, lligadas per vots solemnes, viuen en plé comunisme, es á dir ab molt poch gasto, 'ls infelissos professors, son en sa majoria casats y han de sostenir una familia, subvenint ab son treball, á las múltiples y creixents necessitats de aquesta.

Y ells que tenen un títol y un dret que 'ls concedí l' Estat á guanyarse la vida, exercint lo

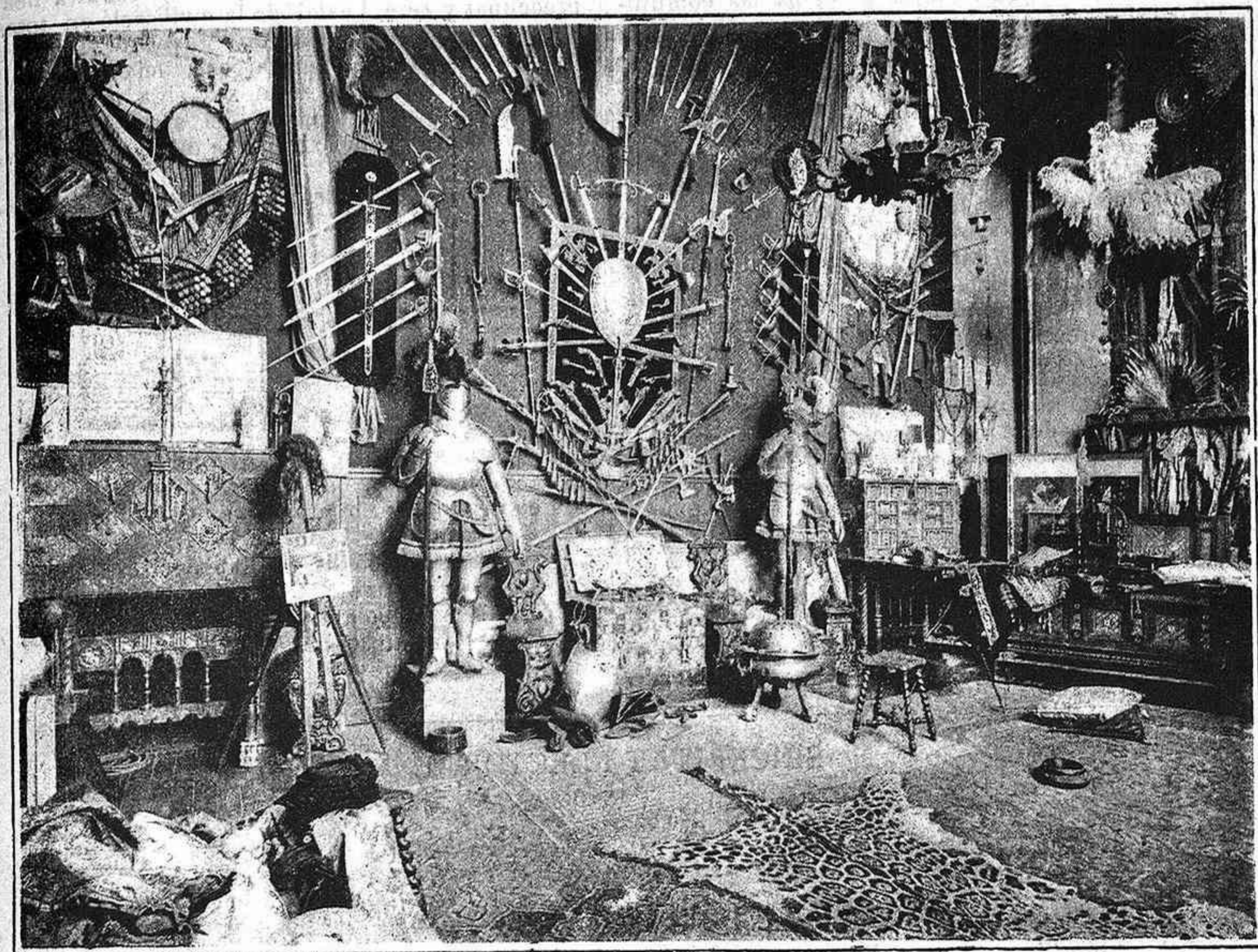
L' ART A PARIS

Lo pintor Antoni Fabrés, treballant en son taller.

LO TALLER D' ANTONI FABRES, A PARIS

Trajos, telas, armaduras, y accessoris del taller de 'n Fabrés.

noble ministeri de l'ensenyansa, han de veure, com gracias á tolerancias injustas é inverossimils, uns sers, sense altre titul que la negra sotana que vesteixen, els u-urpan impunement aquell dret tan respectable, deixantlos sumits en l'impotencia y en la miseria. ¿Quá s diria si demá las comunitats religiosas, exercissen sense titul la Medicina, la Farmacia, l' Abogacia y totas las carreres oficials, fins al extrém de monopolisarlas?

Donchs, consti, que ab lo mateix dret ab que avuy ensenyan, podran demá curar, despatxar receptas ó defensar plets, y llavors serà arribada l'ocasió de que tot jove que senti inclinacions al cultiu dels estudis de la inteligencia, 's fassa frare, com á medi 'l mes curt de no perdre temps y diners en las Universitats y 'l mes segur de tenir assegurada l' pitansa per tota la vida.

Establím un comunisme religiós de caràcter general... y que vaja rodant la bola del mon.

***
¡A quin punt tan perillós hem arribat!...

Los efectes de aqueixa moixague eria de última hora, á favor de la qual tantas y tantas comunitats religiosas viuben, pro-peran y van invadint poch á poch totas las funcions del ordre civil; los efectes de aqueixa inconcebible reculada, no tardarán en sentirse.

Bé la veyém prou apuntar la nova generació amamantada en l'hipocressia y en una especie de materialisme espiritual, que busca tots los goigs insipits en aquesta vida y en l'altra; conjunt de

sers escanyolits, sense un ideal generós y desinteressat que 'ls fassa batre 'l cor; ánimas de canti incapassas de sentir jamay lo mes petit buli de un noble entusiasme. Aquí ixa nova generació d'eunuchs, mentres lo resto del mon seguirá des-preocupat y seré 'l camí de la civilisació en totas las esferas, acabará ella de convertir al nostre país en una excepció vergonyosa, deixant que l'Espanya de últims del sigle XIX siga un trasunt fidel de l'Espanya de últims del sigle XVII, una imitació completa de l'Espanya de Carlos II l'embruixat.

Sols en los pobles degenerats se ceba y aferrussa 'l predomini teocràtic.

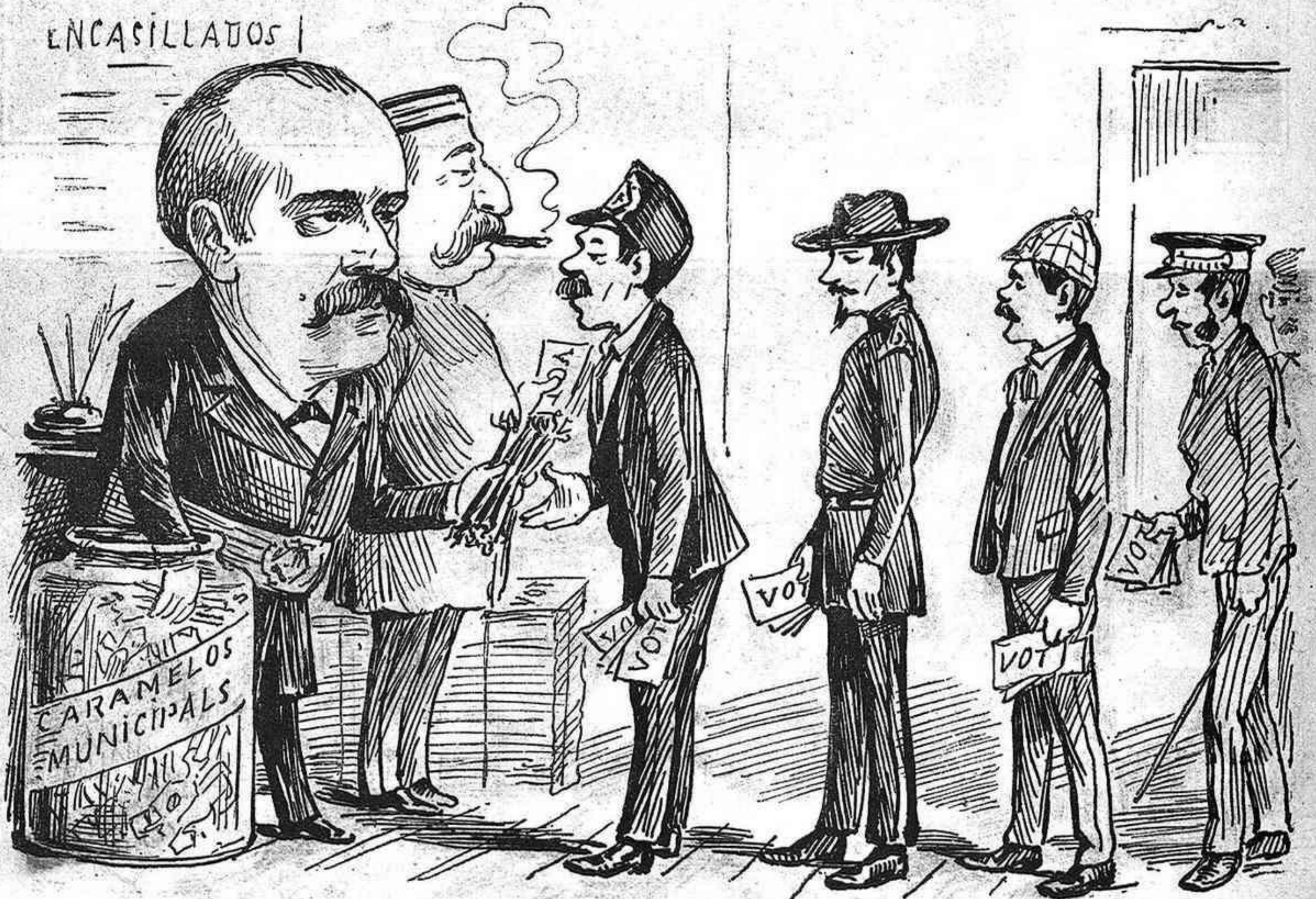
P. DEL O.

¿TÚ Ó JÓ?

Estimante, com sabs, que jo t' estimo,
y estimantme com sé que tú m' estimas,
contestam, si ab ta veu mon cor animas,
qui de 'ls dos ha pecat:
si jó que, amorosit, tos llabis dolços
he besat bojament, perque ets ma vida,
ó tú que tremolant y avergonvida
ni un sol bés m' has tornat!

J. ALAMALIV

SINCERITAT ELECTORAL

Per cada vot, un carmetlo,
treballéu ab noble ardor,
y us quedarà agrahidíssim
L' arcalde corregidor.

LOS QUE TORNAN

Tots los vehins de l' escala son al segon pis.

La familia Calsapeu acaba d' arribar fa cinch minuts, de *regrés*—com diu donya Mariquita—de la seva excursió *veraniega*, y, 'ls uns per tafaneria, 'ls altres per pura urbanitat, tots han correbut a donarlos la enhorabona per la seva felís tornada.

Don Llorens—lo marit—se limita a repartir apretadas de mans, tot mirant si en lo fons de la petaca hi queda encare algun cigarrillo; pero donya Mariquita, mentres sas filhas desfan las maletas y la minyona s' ingenia per la cuyna probant de fer foch sense teyas, dona conversa a tothom y refereix ab pintorescos detalls las notas mes culminants del seu viatge.

—Hem correbut tot' Espanya—diu ventantse desafortadament, com si portés tot lo calor de las quaranta nou provincias:—no hem deixat res per veure ni per escudrinhar.

—¿Qué també han anat al Nort?

—¿Y tal! Hem estat tres dias a Málaga y dos a Sevilla.

—¿Oh! Aixó no es al Nort. Jo vull dir al Cantábrich, a la platja de...

—¿Ah! Si, a San Sebastian.... ¡Ja ho crech! Es una cosa hermosísima. Banyarse en aquellas ayguas, es lo mateix que pendre un bany de mel....

—¿Qué no son salada?

—No tant com las de las vulgars platjas de Barcelona. Com que allí hi va la reyna....

—¿Que l' ha vista?

—¿Ja ho crech! Molts dias ens ficavam al mar juntas. Es una senyora molt amable.... Una tarde fins va convidarme a sopar a casa seva; pero jo no vaig vo'guerho acceptar per no donarli molestia....

Don Llorens, que al últim ha lograt procurarse un cigarro, llena una glopada de fum y murmura en veu baixa.

—¿Anda, *date tono*, Mariquita!

Mentres tant, las del primer pis interrogan a las senyoretas, que ja tenen las maletas aconduhidas.

—Deu ser deliciós anar pel mon d' aquesta manera ¿veritat?

—¿Oh!—respón la gran:—es una cosa qu' encanta. Avuy son aquí, demá son allá....

—Demá passat al mateix puesto—anyadeix lo papà a mitja veu.

—¿Las haurán obsequiadas molt, eh?

—Una cosa imponderable—salta la noya petita prenent la paraula:—a tot arreu hont hem anat, hem sigut las reynas, las preferidas de tot lo jovent elegant y distingit.

—¿Que potser....—fa una senyora ab certa malicia.

—¿Vol dir amors? ¡Uy! Si haguessim volgut escoltarlos.... A Bilbao vam coneixe un conde que no deixava un moment a la meva germana y un marquès que contínuament estava sobre meu....

—¿Qué no han anat a Madrid?

—No: ¿qué volia que hi fessim? Sent la cort fora y las familias principals *veraneant*, Madrid no podia tenir cap atractiu per nosaltres.... En cambi, hem passat la frontera.

—¿De debó?

—Miri, aquest parayguas vam comprarlo a Biarritz....

—¿Ay ay! Me sembla que ja li havia vist avants d' anarsen....

—En efecte—fa la noya gran, cubrint la turbació de sa germana:—'n teniam un igual; pero a

San Sebastian vam olvidarlo a l' hotel y al trobarne a Biarritz un de la mateixa forma, vam dirnos: compremlo.

—Vaya, vaya!... Es dir que hasta s' han llensat fins a Fransa...

—Ja veurá; un cop posats... No 's pot formar una idea de lo bonica y encantadora qu' es aquella costa francesa. Biarritz, Arcachon...

—¿Lo pais de las ostras? ¡Quins tips se 'n deuen haver fet!...

—Figuris! No 's veu res mes que ostras per tot arreu. Ostras al natural, vi d' ostras, pa d' ostras, confitura d' ostras... Arriban a embafar de tanta abundancia....

Don Llorens comensa a impacientarse y a mirar a la seva familia de reull, tement que ab las sevas exageracions acabin per ensenyar l' orella; pero tant la mamá com las fillas están ja completament desbocadas y no hi ha miradas ni senyas que las deturin.

—¿Aquells Pirineos!—exclama donya Mariquita, posant poéticament los ulls en blanch.

—¿Aquell Luchón!—diu la senyoreta gran.

—¿Aquell Lourdes!—fa la noya petita, no sapient quin poble francés anomenar.

—De manera—diu una vehina iniciant lo desfile:—de manera que resulta que s' han divertit de debó y que han vist moltes terras.

—¿Torném contentíssimas—res on donya Mariquita, repetint altra vegada las apretadas de mans:—torném encantadas y ab lo desitj de continuarho l' istiu que vé.

—¿Tant los ha agradat?

—No pot imaginars'ho. ¡Ah!—exclama la mamá, ab accent de ferma convicció:—aquest any ens hem reduhit a anar al Nort; pero l' any que vé.... l' any que vé anirém a Paris....

—¿Així, així!

—Y l' altre any a Londres....

—Y l' altre a l' Hospici—murmura don Llorens; mastegant la punta del cigarro.

Ab tot aixó, la concurrencia ha anat desapareixent de mica en mica, després de repetir mil vegadas las mateixas paraulas de felicitació y 'ls mateixos rutinaris compliments. La porta del pis se tanca y la familia Calsapeu se queda sola.

D. Llorens, després de cerciorarse de que efectivament no hi ha ningú mes qu' ells, agafa per la munyeca a la seva senyora.

—¿Ja sabs qué has fet, desgraciada?—li diu ab tó verdaderament alterat:—¿ja sabs que has fet?

—¿Vols dir per lo que he explicat a aquests babaus?... ¡Fuig!... Aixó sempre vesteix y dona importancia.

—Just!... ¡Dóna importancia!... ¿Sabs quant durará la importancia que las tevas andalussadas ens donan?... Fins que baixi algú del Hospitalet y expliqui que en tot l' istiu no 'ns hem mogut d' allí.—

Donya Mariquita arronsa las espatllas ab olímpica indiferencia, y girantse cap a la cuyna y aixecant bastant la veu perque la minyona la senti, diu ab molta calma:

—Si 'l foch ja está encés, baixa a la tenda a buscar una lliura de monjetas cuytas.

A. MARCH.

CASTICH DE DEU

Diálech del cel-obert

—¿Sabs aquella mala llengua que de tothom deya mal,

y que no més s' ocupava tot lo dia criticant, als qu' anavan mal vestits y als que anavan elegants?

¿Sabs aquella xafardera que passava 'l temps, tacant reputacions, que ab la seva no 's podian igualar? Aquella bruixa maligna; aquella boca infernal, que tant sols trobava gust posant notes infamants, va morir envenenada per las sevas propias mans. —¡Qué 'm dífus are!

—Lo que sents —¿Es dir que 's va suicidar..? —Si, pero... sense volguerho. —¡Ah!, ¿Va beure sal fumant, creyent beure llet ó tila? —Veig no ho endavinas pas. No 't creguis fos lo petroli; ni 'ls mistos, ni l' aygua ras, qui va matar la tal dona. Diu que s' estava esmorzant, y va mossegars la llengua; y la sanch que li saltá, no era sanch: era veneno que molt prest la va matar. Per xó tothom diu: «Just cás-á tanta perversitat.» [tich,

LLUIS SALVADOR.

LA FESTA MAJOR

Al poble tot va enrenou. Es la gran fetxa, la solemne diada de la festa major, y desde 'l més rích al més gran, desde 'l més rích al més pobre, tothom se prepara per celebrarlas segons los seus gustos y medis.

Cada casa sembla un restaurant. Las cuynas tenen tots los fogons encesos, los corrals quedan deserts de viram y cunills; no sesent altra cosa que soroll de morters, gemechs de gallinas moribundas y melodias de paellas funcionant activament.

Aquí posan la cindria en fresch, allá rentan las escarolas, á la dreta ploman, á la esquerra esqueixan bacallá....

Lo deu de la gula domina per tot arréu, com únich duenyo y senyor de cossos y ánimas.

¿Quí es aquell? ¿aquell que séu, sol y malhumorat en un recó, sense plomar res, sense pelar res, sense pendre part en la festa?...

¡Bah!... No 'ns hi amohiném.

L' ofici es espléndit. La junta de las festas ha contractat l' orquesta dels *Tremendos*, los millors músichs de la comarca; ademés ha fet pujar un predicador de ciutat, que ha pronunciat un sermó de deu duros, y ha llogat dugas grallas y 'l ball de bastóns.

A l' iglesia no s' hi cabia. L' altar semblava una montanya de foch. ¡Quin bé de Deu d' hatxas, ciris y llantias! Ja té rahó 'l rector de dir que aquest

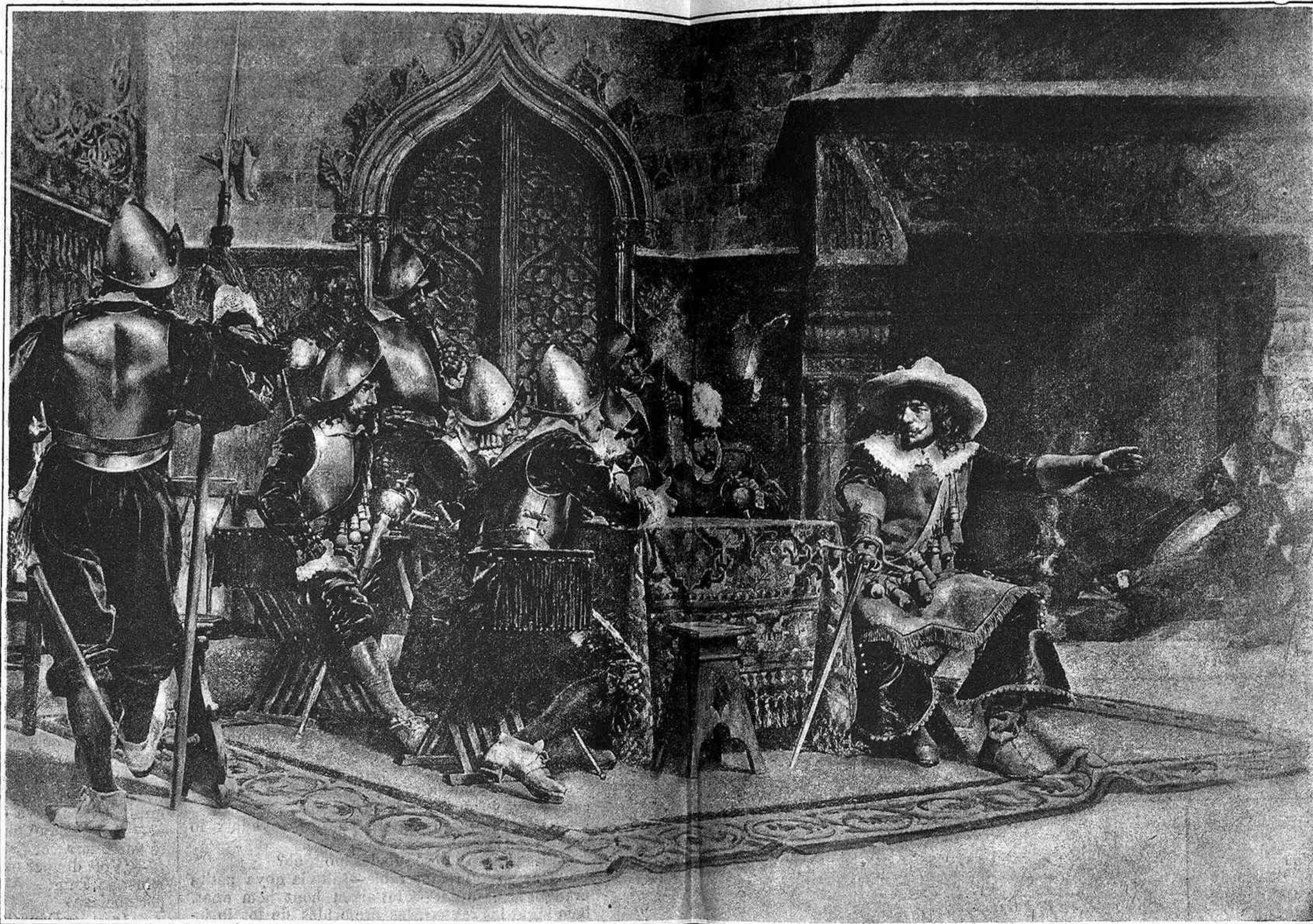
es un dels pobles més religiosos de la provincia.... ¿Y la professó? Las grallas davant, seguidament los del ball de bastóns, després tot lo poble en pes, vestit ab las sévas millors galas, luego la santa imatge, voltada de llum é incéns y al darrera la copla dels *Tremendos* tocant uns valsos y americanas que trencavan lo cor.... ¡Quin espectacle més edificant y grandió!...

Llesta la professó, s' han ultimat los traballs de cuyna, s' han tret de la caixa las grans estovallas blancas, y apa, á parar taula y á dinar tothom.

Pero.... ¿quí es aquell que á aquesta hora 's passeja pels carrers solitaris, en lloch d' anar á dinar com los demés?... En fi.... ell s' arreglará.

¿Ja ha menjat tothom? Donchs al café.

PÁGINAS ARTÍSTICAS

EXPLICANT LA BATALLA.—Quadro del pintor catalá ANTONI FABRÉS.

Son las dugas. D' aquí que comensin la corrida de vacas, hi ha temps de sobras per fer petar la xerrada, pendre café y copa y fumar lo gran purás del estanch que avuy es de reglament.

Bueno ¿anémhi ara?... La plassa ja es casi bé plena. En lo tablado de las autoritats hi ha l' ajuntament en corporació, lo jutje municipal, lo notari del districte y una pila de forasters ríchs que, com á tals, bé mereixen un puesto de preferencia.

Per sé una plassa de toros improvisada, no está del tot malament. Los trescents duros que la corporació municipal s' ha gastat pera arreglarla, resultan ben aprofitats. Hi ha barreras, burladeros, *tendidos* pél públich, un carreró reservat que comunica ab lo corral de las bestias....

se li descubreix la embrolla, y llavors no alcanza res.

Semblava la teva cara com lo llensol del méu llit, y potsé mes blanca encare, pero som descubert ara que tot alló era fingit.

Va se ahir que *descuydada*, vas volguer sense pamplinas que jo 't vejés, descarada, la teva pell mes cirada que 'l cuyro de mas botinas.

Així 'm duyas enganyat pintante de part de fora, pro don la casualitat,

¿Y la quadrilla? Aquí no 's fa com en altres pobles, ahont tothom salta á la plassa á fé 'l tonto y á rebre trastassos: no; 'l nostre ajuntament ha contractat dos espasas de la capital, que, com á novilleros, son de lo milloret que avuy s' estila.

¡Ala, ja ho som!...

¡Quin quadro més animat! Tothom crida, tothom pica de mans, tothom está content. Los toreros fan prodigis de valor y 'l públich demostra 'l seu agrado aplaudintlos y tirantlos algún que altre cigarro de deu céntims....

Pero... aquell, aquell que s' está allá, lluny de la plassa, sense pendre part en la festa, ¿qui es?

Acabada la corrida, á sopar, y desseguida á veure 'ls fochs artificials.

¡Quins fochs!... En quant á aixó, si que no hi ha qui 'ns passi 'la má per la cara. Son uns fochs de primera, que valen ben bé 'ls cinquanta duros que costan.

¿S' ha acabat ja l' últim desmay de cohets? Donchs á ballar, y viva la gresca.

Tenim tres saraus. Al casino, á la plassa y al envelat de la junta de festas. A la plassa tocan las grallas, al casino tenen piano y al envelat hi ha la copla dels *Tremendos*....

Pero.... ¿qui es aquell que, mentres tothom balla, murmura y 's rosega 'ls punys en un recó de la plassa?

—Es lo mestre d' estudi, que fa vintisset mesos que no cobra.

MATIAS BONAFÉ.

A LA MEVA XICOTA

Búscat colla.

Mira noya, búscat colla que lo qu' es jo no 't vull més, qui mentidas s' empatolla

LA CASSOLA DEL SUFRAGI

DI-VER-TI-MENT y POLITICA

—¿Contém ab vostre apoyo?
—Del modo mes formal.

—Donchs ja está á punt de solfa
l' arrós electoral.

qu' he sabut prou aviat
qu' ets negra com una mora.
No vull romanos d' aquestos
jo busco lo natural,
á mí no m' agradan restos
de blanch y negre, aixís, llestos,
senyoreta artificial.

Portant la cara pintada,
tot just podías passá,
de segur que despintada
semblarás una *torrada*
ó un barret de capellá. (1)

Vaja, pubilla, bon vent,
no 't creya tan andalussa,
(sort qu' ahí palpablement
ho vaig veure, en lo moment
que 't cassavas... una pussa.)

JOAN MALLOL.

(1) Per lo negre.

Pocas novedats registra l' actual senmana, conforme veurá 'l lector per la rápida revista que va á continuació:

TIVOLI

Miss Robinson. L' éxit del estreno s' acentúa de día en día, deventse atribuir en sa part principal, conforme consignarem la passada senmana, á la esplendidés ab que ha sigut posada l' obra.

* * *

L' últim concert de la *Societat Euterpe* sigué una solemnitat en honor del mestre Goula, de qui pot dirse que ha recullit l' herencia del immortal Clavé, alentant y sostenint l' artística y moralisadora institució coral, ab verdader talent. Todas las pe-

ssas vocals del programa eran escrites per ell, y una d'ellas, per cert molt inspirada, que porta 'l títol de *La redempció de Africa*, sigué cantada per primera volta y hagué de ser repetida entre 'ls aplausos entusiastas de la concurrència que omplia 'l local de gom a gom. Lo mestre Goula sigué objecte continuament de las demostracions més afectuosas.

NOVEDATS

Las representacions d' ópera son tan ben rebudas pel públich, que ha sigut precis obrir un nou abono pera 20 funcions.

Tant l' *Ebrea* com los *Hugunots* han tingut una interpretació molt ajustada, y lo mateix podem dir de *Un ballo in máscara*. Los filarmónichs de á dos ralets l' entrada están d' enhorabona.

ELDORADO

Tancat per reforma del local. Pero en quant torni á obrir las portas es mes que segur que recuperará ab excés lo temps perdut.

GRAN-VIA

Dias enrera se celebrá la funció á benefici de la simpática senyoreta Ferrández, que sigué obsequiada ab un gran número de regalos. En aqueixa funció s' estrená un jugueta titulat. *Un punto filipino*, original del Sr. Jackson Veyan y ab musica del mestre Caballero. Tingué molt bona acullida y dos números de música meresqueren los honors de la repetició.

Ab *Retolondrón* ha trobat l' empresa un atractiu apelant á una banda de tambors formada ab las senyoras del coro. Avants los coros femenins tocavan la trompeta, y ara 'l timbal, y lo mes bonich es que á só de timbals si no s' agafan llebras, s' agafan espectadors.

Aquesta nit benefici del Sr. Miró y estreno de *Los Puritanos*. Demá dissapte estreno de *Los Africanistas*.

JARDI ESPANYOL

Continúa cultivantse en aquest local la gran sarsuela y *La Guerra santa*, *El rey que rabió*, *La Marsellesa* fan lo gasto.

Aixó 'ls dias que no plou, perque las funcions del *Jardí Espanyol* son com las de las Passas de toros, que s' efectúan si el tiempo lo permite.

CIRCO EQUESTRE

Verdaderament, Miss Enhart ab sa dansa serpentina eqüestre constituheix un dels grans éxits de la present temporada. L' espectacle resulta altament fantástich y 'l públich no 's cansa de anarlo á veure, prenentlo com una novetat sense precedents.

Contribuhen además á amenisar las funcions del Circo Eqüestre las pantomimas á cárrech de la *troupe Adams*. Las tituladas *Honor y valor* y *Simón el veterano* han agradat molt, contribuhint al éxit de las funcions.

N. N. N.

POTI-POTI

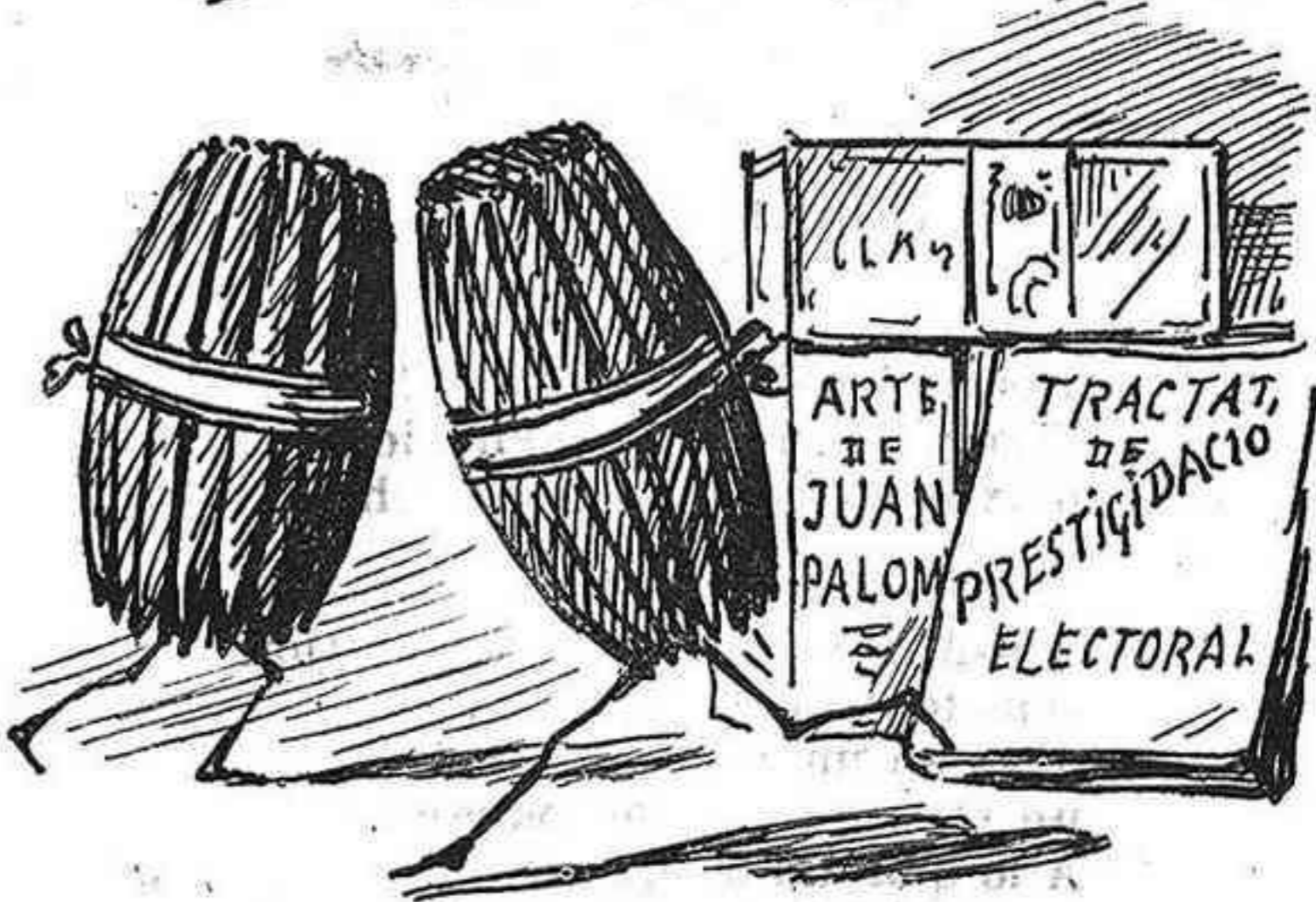
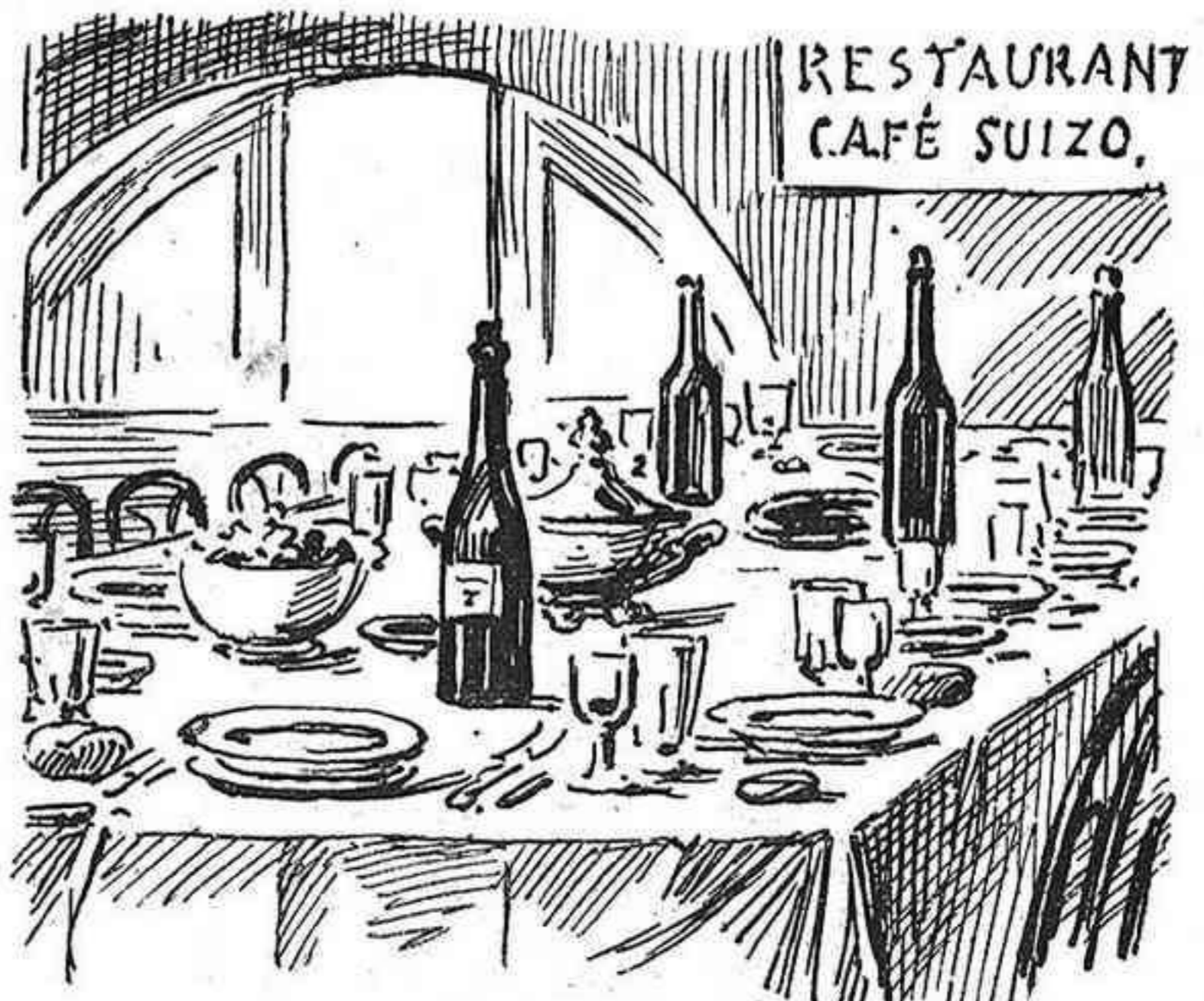
Quèntos vells ab forros nous

I

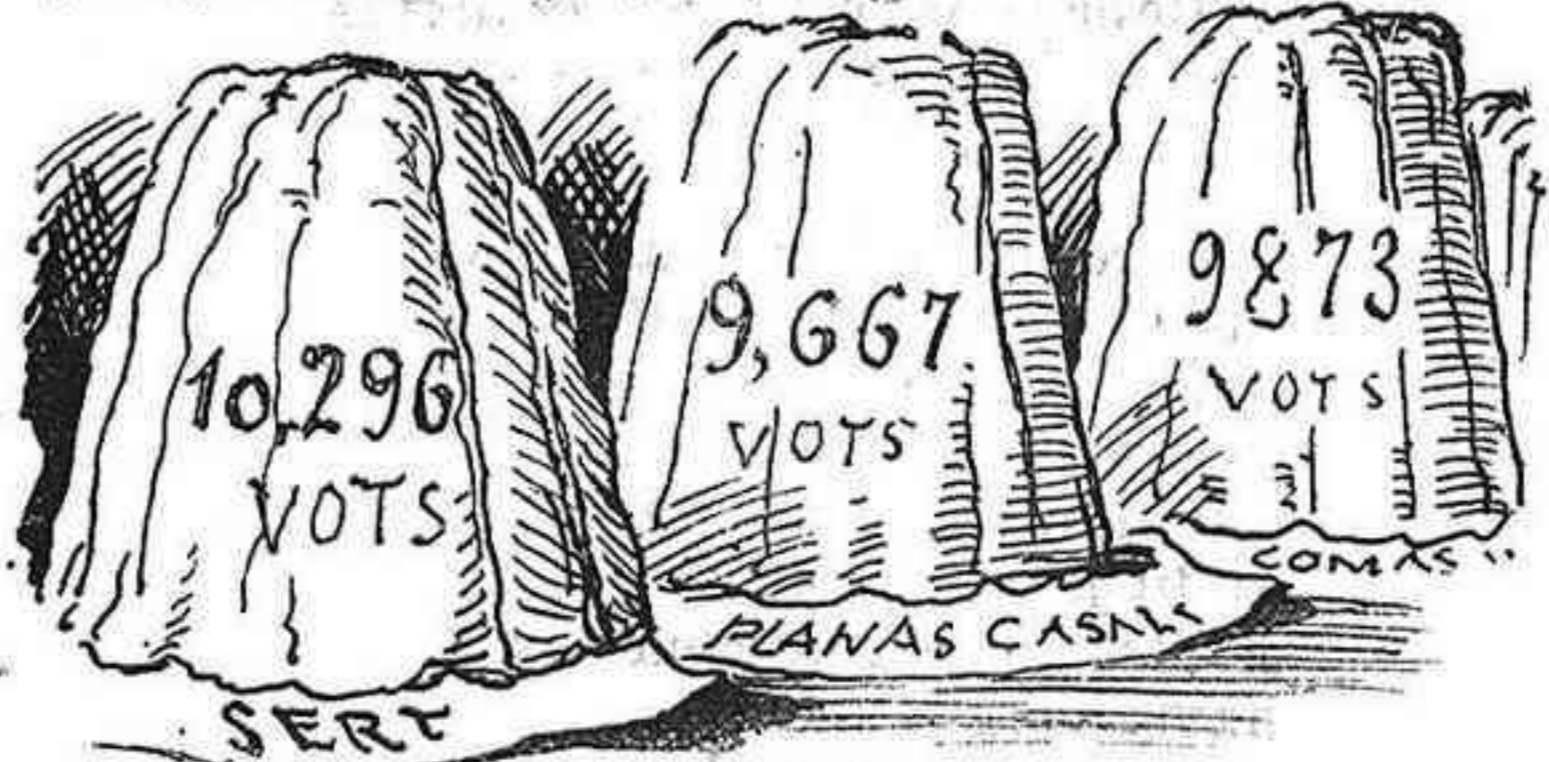
Despres de tallá 'ls cabells un barbé á son parroquiá, satisfet d' aqueixa feyna digué, mostrantli 'l mirall:

—Vaja, miri qué li sembla?

RESUM DE LA LLUYTA ELECTORAL

PASTELERÍA PROVINCIAL

Un bon dinar per las mesas, xampany, puros molt fumables y com á fi de funció, uns pastels inaguantables.

NOTAS D' ART

Dibuix á la ploma d' *Antoni Fabrés*.

¿Están bé aixís?—¡Oh, ¡ca! ¡ca!
digué 'l parroquiá ab enfado
déixils un poquet més llarchs.

II

—Ahí 'm van pendre 'ls mitjons
sens tocar-me las sabatas:
deya en un círcul d' amichs
un xicot qu' es molt pavana.
A lo qual un d' aixérit
contestá sols per fer gracia:
—Com que 'ls dus sempre al garró
es cosa que no m' estranya.
—Donchs aquest cop t' equivocas
perque 'ls duya á la butxaca.

III

Perque un jove fent brometa
digué en certa societat
que las donas eran ángels
cayguts del cel, va passar
que una senyora molt xata
al dit jove preguntá,
si ella, del cel, tal com deya
havia caygut.—Si tal,
respongué 'l jove ab prestesa,
mes vosté caygué de nas.

IV

Dos borratxos una nit

tot fent esses pe 'l carrer
disputavan ab calor
sobre si 'l que 's veyá al cel
era 'l sol ó bé la lluna
que lluhía resplendent.

Per poder sortir d' apuros
á un hom mes borratxo qu' ells
qu' en aquell moment passava,
van preguntar-li y digué:
—Dispensin: com á aquest poble
soch foraster, no ho conech,

V

Un bastó ab lo puny bonich
tenia l' amich Bernat,
y per passejá no 'l duya
perque deya:—M' es massa alt.
—Aixó ray pots escursarlo.
vaig dirli, y ell respon:—¡Ca!
se faria malbé 'l punyo,
y n' estich encapritxat.
—Escúrsal per la virolla,
no sigas tan animal.
—¡L' animal ho serás tú!
(respongué ab forts ademans)
De la virolla 'm ve bé,
es pel punyo que 'm vé llarch.

LLUIS MILLÀ.

Esquellots

En vigílias de las eleccions, la Colla del Arrós va tenir l' altíssima honra de rebre la visita del cappa-dre dels conservadors de Barcelona, Sr. Planas y Casals y de alguns aspirants á cap-padres del partit fusio-nista.

Tenim, donchs, dos partits rivals, que olvidan totas las diferencias y 's confonen y fins s' elogian mútuament en lo camp neutral de la famosa colla.

Vegin si 'ls va bé 'l següent epígrama:

Un dia preguntá en Panxo
al fill gran del Amorós:
—Noy ¿qu' enganxa més que un ganxo?
—Una cassola d' arrós!

Las eleccions del diumenje van anar admirablement. No va haverhi sombra de oposició... ni sombra d' elecció tampoch.

Cada colegi 's transformá en un desert. Unicamente s' animaren una mica á l' hora del ápat. Llavoras es quan los presidents, los interventors, los auxiliars, los municipals de la porta y 'ls repartidors de candidaturas treballaren de debó y á gust, *movent las barras*.

* * *

—Pero perdin cuidado—digué un Químenes, xupant un purot que semblava de l' Habana y era d' Hamburg—respecte á *barra*, los que acaben de arreglar este tinglado nos *decharán* muy endetrás.

En efecte: practicat l' escrutini general resultá que 'ls elements ministerials y 'ls conservadors coaligats havian obtingut nou y deu mil vots per barba. Segons aquests comptes, votá casi la meytat del cens electoral de Barcelona.

L' ART A PARIS

Y consti que tots portaven la candidatura ministerial amagada dintre de la closca.

Referent á un tinent d' arcalde que acaba de ser elegit diputat provincial, vaig recullir l' últim diumenje la següent frasse:

—¡Qui més fells qu' ell!... Sent regidor s' ha fet una torre á l' altra banda del Besós, y ara sent diputat provincial s' hi farà una carretera per anarhi ab més comoditat

Ocupantse *La Consecuencia* de Sant Martí de Provencals de la campanya del *Diluv* contra aquell Ajuntament, pregunta:

«¿A quién obedece la nueva campaña *diluviesca*? ¿qué ocurre hoy que no ocurriera muchos meses ha? ¿Por qué hasta hace unos dias no se ha acordado *El Diluvio* del Ayuntamiento de San Martín? ¿Cómo tan pronto, en tan escaso tiempo se han encanallado aquellos republicanos á quienes tanto aplaudía el colega?»

Parla després de dos redactors del *Diluv* que van personarse á l' administració de Consums á revisar los llibres de contabilitat, cuyo resulta-

do—afegeix—tanto les satisfizo, y acaba dihent: «En San Martín la campanya *diluviesca* no cuajarà ni convencerà á nadie por las causas que la motivan sobradamente conocidas de este vecindario. Por hoy punto final.»

Estarém á la mira de lo que vaja dihent *La Consecuencia*.

Y á veure si á Sant Martí de Provencals se reproduheix lo miracle del gloriós Sant Martí, qui segons conta 'l *Flos Sanctorum*, va fer tan content á un pobre, partint ab ell la capa que portava.

A conseqüencia de lo qual el pobre va aguantarli mitja capa.

L' escena á l' estació de Irún.

Fragment del taller d' Antoni Fabrés.

Un president de mesa, deya ab la major frescura:

—Com que no ha vingut ningú, ningú ha pogut veure la trampa.

***

Pero no per aixó ha de tirarse la cosa á barato. Segons notícias de bon origen, precisament á l' hora en que queya un gran xáfeh d' aygua, es quan l' elecció va veures mes concorreguda y animada.

A la ciutat antiga, fins las ratas van surtir de las clavegueras, refugiantse totas als colegis electorals. Y respecte al Ensanche ahont no hi ha clavegueras ni ratas ¿saben qui va anar als colegis á reguitzells que 's contavan per centenars y per milers? ¡Los cargols!

Desde qu' en algunas poblacions francesas s' ha declarat lo cólera, funciona en aquella estació una comissió sanitaria, nombrada pel govern. Y ho fa de la següent manera:

Arriba un tren de Fransa y tots los passatjers se dirigeixen á una porta. Un cop allà 'ls donan un paper brut y plé de ditadas: seguidament s' encaminan á un' altra porta y allà entregan lo paper y surten á fora. Ja están llestos.

Y per realisar aquesta maniobra ridícula 'l govern sosté una comissió sanitaria, quals individus, al firmar la nómina, podran dir:

—Nosaltres sí que matém el microbi... de la gana.

Denuncia l' *Olotí* qu' en un santuari de aquella

comarca ha sigut venuda á un antiquari una imatge que tenia un gran valor arqueològich.

Enbutxacantse las pelas
l' autor de tal heretgia,
dirá:—S tracta de una imatge,
y aquí la qüestió son missas.

Deu vidriers cataláns han sigut contractats pel govern de Colombia, al objecte de que vajan á inaugurar los traballs de la primera fàbrica de vidre, establerta en aquell país.

Dias enrera tots deu varen embarcarse á bordo del vapor *Cità di Génova*.

Vels'hi aquí deu braus treballadors que se 'n van al altre mon á ensenyá als americans á *bufá y fé ampollas*.

DESPRES DEL ESCRUTINI

Cadascú troba 'l seu torn,
cadascú té la seva hora;
aquí tenen un que riu
y un que 's desespera y plora.

Durant lo curs passat, en tots los Instituts de segona ensenyansa, va prescriure's ab caràcter de obligatoria l' assignatura de gimnástica.

Pero uns per falta de locals, altres per carencia de aparatos y 'ls de més enllá per ue no 'ls va donar la gana, lo fet es qu' en cap Institut absolutament va cursarse la tal assignatura.

Donchs vingué 'l Ministre de Foment y á fi de curs disposá que no se celebressin exámens de gimnástica, considerant qu' en loch havia sigut ensenyada tal assignatura.

A parlar ab franquesa 'l ministre de Foment podia dir:

—No es necessari que 'ls alumnos dels Instituts fassan cap planxa: jo per ells, n' hi fet jo una que val per totes. Una *planxa* que ha durat un curs.

Aquests dias ha corregut per la premsa la noticia de la mort de una húngara de molta historia. A pesar de ser femella, en la séva joventut tothom la tenia per home, y com á tal figurava en las filas dels patriotas que allá al any 48 al 49 lluytavan denodadament en pró de la santa Independencia del séu país. La valenta húngara desempenyava 'l càrrech de ajudant de batalló.

L' engany en qu' estaban tots respecte al séu sexo, no 's descubrí fins un dia en que sigué ferida de gravetat.

Y una vegada restablerta, 'l séu comandant, enamorat com un tonto de aquella valenta, la féula séva esposa.

¡Quín assumpto més bonich per una opereta al istil de *Doña Juanita!*

Mentres l' Ajuntament 'de Barcelona procurava agregar-se 'l carrer de Marina, com á

LOPEZ-EDITOR, Rambla del Mitj, número 20, Llibreria Espanyola. Barcelona.—Correu - Apartat, número 2.

M. Martínez Barrionnevo.

EL GRAN PECADO

NOVELA ESPAÑOLA

Un tomo 8.º Ptas. 3.

Manuel del Palacio

CHISPAS

Un tomo 8.º Ptas. 4.

Espartero y Guerrita

APUNTES POR FELIPE CON UN PRÓLOGO POR D. CILVA
Precio Ptas. 6

Antonio Peñi y Goñi

José López Silva

CAJÓN DE SASTRE

Un tomo Ptas. 3.

LOS BARRIOS BAJOS

Con un prólogo de Ricardo de la Vega. 1 tomo Ptas. 3

TODO EN BROMA

VERSOS de VITAL AZA

Un tomo 8.º Ptas. 4.

Método BROWN-SEQUARD

NUEVOS HORIZONTES AL TRATAMIENTO DE LAS ENFERMEDADES CON LAS INYECCIONES
DE LÍQUIDOS ORGÁNICOS por el Dr. L. H. GOIZET

Un tomo 8.º Ptas. 1.

Fuerza y salud

La vida prolongada

LA SEMANA PROXIMA

APARECERAN DE LA

COLECCIÓN DIAMANTE

LOS TOMOS SIGUIENTES:

Poesías y Fábulas . . .	Primera serie	1 tomo
Poesías y Fábulas . . .	Segunda serie	1 tomo
El licenciado Torralba		1 tomo
á 2 reales tomo.	POR R. DE CAMPOAMOR	á 2 reales tomo.

AVÍS

Queda agotada l' edició de la obra de C. Gumá ¿PER QUÉ NO 'S CASAN LAS DONAS?
En premsa la 2.ª edició.—Los correspondals poden fer los pedidos.

NOTA.—Tothom que vulga adquirir qualsevol de ditas obras, remetent l' import en libransas del Giro Mútuo, ó bé, en sellos de franqueig al editor López, Rambla del Mitj, 20, Barcelona, la rebrá á volta de correu franca de port. No esponém d' estravios, no remetent además 3 rals pel certificat. Als correspondals de la casa se 'ls otorgan rebaixas.

TIMO ELECTORAL

—¿Qué está buscant Barcelona, ab tanta formalitat?
—Los electors que *votaren* aquest diumenje passat.

límit entre la ciutat y Sant Marti de Provencals, alguns vehins subjectes á la dita agregació, van agregarse una cantitat considerable de alcohol, que de aquesta manera va trobarse dintre de Barcelona sense l'inconvenient de tenir que passar pel fielato y satisfacer los drets de rúbrica.

L' agregació del carrer de Marina té per objecte facilitar lo desvío de las rieras y torrents del Plá

de Barcelona, problema que fa molts anys qu' está plantejat y may més s' acaba de resoldre.

En cambi, mirin ab quánta facilitat aquells matuters casulans han resolt el problema del *desvío del alcohol!*

Envio 'l méu pensar á D.ª Agna Monner, distingida característica del Teatro catalá, que 'l diumenje á la tarde, trobantse á Pedralbes tingué la desgracia de fracturarse 'l peroné.

Com en Sagasta.

Pero al revés de D. Práxedes que ab motiu de un accident semblant ens deixá uns quants mesos sense govern, la Sra. Monner, no sense fer un gran esforç y un inmens sacrifici, á la nit mateixa treballá en lo teatro de Sant Gervasi, puig d'altra manera s' hauria hagut de suspendre la funció.

No deixa de ser notable que una débil senyora dongui llissons de aguant y de valor á tot un president del Consell de Ministres.

Celebrarém de tot cor lo próxim restabliment de la senyora Monner, per satisfacció de sos admiradors, habituals concurrents á las funcions del *Teatro catalá.*

En un tribunal.

Lo President:—Se 'n hauria de donar vergonya.

L' acusat:—¿De qué?

Lo President:—De ser aquesta la vigéssima vegada que compareix aquí.

L' acusat:—Ay ay: pitjor vosté que hi vé cada dia.